

Бараз кюн, 2014 жылны 3-чю декабри
Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

Актер, драматург, жазыучу

Маммеланы Ибрагим тугуанлы - 95 жыл

Кесамат

Орган өмүрүнө 70-чи - 80-чи жылдарында мектеп программасы Маммеланы Ибрагим тасмилерин кирип, ала бля шагырь болмаган хазна таулу сабий жок эди. Кез алында, тамата эгичи аны «Егоб жа эшегин» келден айтады, кырт аябай а анга хайда кюле. Мен сабыдан аныламаймы «ёз» өледи деп угтай, ол манга жоо болмаз» деген сөзлөнү магынасын. «Аны несине кюледи быллай бир?» деп, сейир эткен болмаз. Аны керти кышкытын анылаа чююн, жашууну кюрюге керек болур.

станда да кырагаандыла. Беш жыл мындан алгач бикни театр ажыргы республикага барып кыйтан эди. Алыкта да Ибрагимни жигиттерин, актерла кыраган сыфатына эслерине тутхана болганылар халпарлагандыла актерла. Сөзсоз, аны бля аектеменич шордо.

«Сыймеклик бля хыйлык» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Махмудов Юсуф

Марткай кабинетинде, Этери болмай, юйге кетер заманы саклап олтурды. Сагыкта тер-терк кырайд. Алай ол, кесини жуоршюн торлендерий, хар замандача, чыюшюнчю кыргыгы турды. Мартакайны бир танышы, кесини керекли жумушун тындырып чююн, коньяк алып келгенди да, бусугатта аны ички бо-

ламаган эсе деп, телефон бля кыйры эсе да сөлөшкө да кёрдо. Сора, сагытта айып тапмай, биггы сыйдама кыраага кырап, бир кесек сюедиди терезе кыянда. Дагыда, столга кыятып:

«Ингеним а бекими билине болур?» - деп, столунда кючюкюнчю чыгарып кырады. Кюзюгө деп кеси

лешен а нек этеди? Ол не адет болуп чыккыды? Огөсө мен акылдан шашылмы башлаганым? Не уа тош кыраа турмаз? Угыш тош туюлюду. Ма кесими столум. Хар зат жеринде. Токташ, анта бир кыраамын. Алай айтып, биггы кючюно алып, анга жашырткы кырады, биреу көрөдү деп кырады. Кюзюгө деп кеси

Культурабызда энчи эмда жарык ыз кьойгъанды

«Сыймеклик бля хыйлык» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Махмудов Юсуф

малккарлы драматурглары, орус, тыш кыраллы авторлары пьесаларында да ойнаганды. Аны саны, чархи барына да келишгенди. Аз таулу кишилен сыфаттарын кючюмтегенди, аспанды байлау бурюгъандыла анга. Аскерчилени, офицерлени кыраган а анга буюмда тын эди, урушун өткен актерга. Алада да бир эсде кылар шарт излегени ол. Орус интеллигентни, музыканы, дин ахууну, устези, элги киши да сыфатлаганы.

Хар бирине энчи ынан, кылыкъ таби билгенди. Мен кесим көрмеген аны өз пьесаларында кыраган Ханым («Сыймеклик поэмасы»), Кизимин да («Жаралы жуугуру»). Ол кезинде газетледе басмаланган статьялар ала аны жетишими болганы айтады. Мени улга бля Ибрагим урушка дери тобегени сюйол эгерчюю оиди. Алай халкы аны таныгына сау бола тургандай, залки поэти, фойгамбарны Сюлейканы тазалыгына ийинилеп тургъан атаны кез кырамы торлене бара эди. Арта ол да, ханы кызы жалаңда кеси тенгиле барырга керекди, деген жашуу жорукчу алгач салып, аны, кесин да жарлы этгенди Ибрагим толу ачыклагъа эди.

КЮЗГЮ

шагъандыла. Танышы, ишин тындырып, ыразы болуп келди. Мартакайга уа кетер заман болмаганды. Ингени мындан бек татыгычени кесе иги эди. Алай бу жууклуук сагыт алгач бир артык алтам этерге унамайды.

Олсагыт Мартакай арты хыны бурулуп кырады, ким эсе да бар сунуп. Алай кыраагада татыгып тургъан Брежневни суратындан башха зат эслемеди. Аны уа аллай кыргычсы болмай тап турды. Мартакай биггы кюзюгө жангыдан кырады. Энди уа анга кюзюгөндөн, башха бир жандыракъ адам кырады, кызылбетчю шырап, кез кыскай, буруну бир кесек кырады да:

«Сен кесини таз этгенсе. Ингиге сатып бошагына. - Етюрок айтса. Мен тас болмаганыма, былайда туура, - деп, столуну ашкына ачып, кюзюгө аны салды. Ражаке адам кырады, анта бир зат айтканым деп, кыскай, буруну бир кесек кырады да:

«Сен кесини таз этгенсе. Ингиге сатып бошагына. - Етюрок айтса. Мен тас болмаганыма, былайда туура, - деп, столуну ашкына ачып, кюзюгө аны салды. Ражаке адам кырады, анта бир зат айтканым деп, кыскай, буруну бир кесек кырады да:

жориге киргенде да жарыкчалып... Быйыл Мамме улугу жоралп СТД «Актер, жазыучу, аксери» деген ат бля эгерин инир бардыргъа эди. Ары аны тенгиле, биргесине ишлеп тургъан актерла, кызы Людмила, туудугу да келип, тап эткен эди ол. Лоода, атасы жануурлары, кыантыланы, курт - кырукараланы юсерлериңден жазса, китапа окуп, алгач алаңы кылыкълары биллп, тамсилерин колгъа алай алганы билдирген эди. Нечик ушайды ол кылыкъ мен таныгыт Ибрагимге? Хар ишк, ролгъа да алай узылганы ол.

мудак болганын, аны торлендиргиге кимни кюлюндан келсин, деген оюманы айта эди Кизим. Дин аху, халкыны алында барып, аны ёкою болурга кереклини да бирден драматург. Сөзсоз, кесини заманына кере бу алгы оиди, малкыр драматургиды жангы сөз.

Драматургуну эки пьеса китабы чыккыганды. Экинчисине алыкта жазса салмагытаны пьесалары киргенди. Мени оюмуа кер, мында чыгармала художестволу жана биринчиле жетмедиди, ала бля автор кеси ишлеген болмаса, режиссёр

«Не кыраиса, танымай кысайт?» - деп сорду. Мартакай, сейирге кылып: «Сен кимсе, бери кылай киргенсе?»

«Сен кимсе, бери кылай киргенсе?» - деп сорду. Мартакай, сейирге кылып: «Сен кимсе, бери кылай киргенсе?»

«Сен кимсе, бери кылай киргенсе?» - деп сорду. Мартакай, сейирге кылып: «Сен кимсе, бери кылай киргенсе?»

«Сен кимсе, бери кылай киргенсе?» - деп сорду. Мартакай, сейирге кылып: «Сен кимсе, бери кылай киргенсе?»

«Сыймеклик бля хыйлык» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Махмудов Юсуф

«Сыймеклик бля хыйлык» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Махмудов Юсуф

«Сыймеклик бля хыйлык» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Махмудов Юсуф

Хунага жарашамагъаш таш

Бир жол, хуна кылай туруп, Гурпун ташы абдарлык кыраган эсе буруп, Сандыра жорукшый, элтип, Алыга аны салганды, Хунага мурад тош этип. Кылааны бошар - бошамаз Жаны хуна оюлганды, Орунундан төмөндү жалон а Бизин туруш кылаганды.

Сейир этпеле ол затко, Ол кылай сейир болмасын Эшек ону эсте аткы?

Керти да, махтар кибикди Егюно хар доклады, Керектез айтылгына Ушмайды аны этки?

Алмаймы эшек да, от да, Кюшуму берлик эсенг, Керек туюлюдо бир зат да. Алай айтып жорып кетти, Бир зат да алмай кеткенди, Бом, алай болгунун Хан Алпадан бийик эткенди, Тилеп айланмаз деп энди.

Дагыда кылаганды, Дагыда оюлганды хуна, Калай оюлмасын, алай Ташны салсан мурадуно?

Энди отун ташмайды - Оуючу болмаганды Эшек, Топсыз ону этмед эди, Ишине тоз багъа берсек, Улуусунса да бир кесек.

Башха керек сөлөшгени Егюз ёкоруудо. Алай Цицерон болуп кылады Трибунага чыккыналай.

Керти да, ол не кылыккыды? Кыдак чыккыан башхалыккыды?

Гултур таш а башхаланы Терге санап долушлады: - Оюмай туралмаймысыз? - Дев алагуу урушуды, - Эш кылай торло талмайсыз! Мени бля жоршайкысыз! Мени кыламы келгенди, Оюласыз да бошайсыз. Бу каадар таш жыныз мени Кылай кечиндиримайсыз? Мени бля бу хунда Жарашат нек туралмайсыз? - Да биз не эттик? Сени Юсюнде тохтамайбыз, Сен болмаган жерде биз да Тын турарбыз - оюлмайбыз. Деңизе Гултурга таша, Сен таябаркы тура болаш.

Алай, хайырсыз, кеп бармак Эшек кылыккыларын этти, Ким аныларкыды аны, Шашар заманымы жети? Не уа - тамырданы тойдуду? Алай тап башаарлыккыда, Арта уа - бузуд да кюйдур? - Малланы бирчигини кыюмай - Кыстарга! - деди, - жайлыккыда, Юлошу да бермей бойлыккыдан, - Кыймайды тынч жашарга, Тынгылы ишлеп башларга.

Соро ол кеси да ууак Акмылгы саналады, Аны себелли Егюно Аунансында кылады.

Сормайды сыйын, богасын Неда бийик доржасын. Сыйлым деп уллу келю Болуу - телу уллулукчу, Аны юсюндөн бир юлго Айтсак окунуу болдукчу.

«Ичи жеринде» - көпчюкюнчю «Юсюндөн пьесасы. Автор бля сөлөш, ол былай дегенди: «Юсюрнчю кючюкюнчю артыкчыда сабиледе ёкюнгенди. Аланы башха миллетле берикте эткенди, кюрулар адамлары болмай, азымы жийгъандыла?» Ма алай жашыкыны керёбиз биз мында. Урушдан кыйтан ошор, устак, комендант, балапа, тишкырула - бары да биз ары дери тобай келген жигитледиле. Алай мында Ибрагимин жорек кыламын, халкыны ижигтенди чыгарманы энчи максаты, магынасы да. Мен билгенди, аны дагыда бардыла басмаланмай тургъан пьесалары. Сөз ючюн, «Илчичи кыя» дегени. Бир жол ол, манга аны алып кели: «Окуду да, муну юсюндөн оюмугу бир айт», - дейди. Оксугъан бош эди, авторга кемчилликтерини юсюндөн кылай торлю билдирликте деген сагыш эди тынгысыз этген. Сөлөшбөчю, анылагычымы, илмулга кере айтырга керешеме оюмуу. Пьесаларымы энчики китабы чыккында, былай сорамаз: - «Илчичини» уа ары нек кюшмагынасы? - Кесим сюйген чекте жедиралмаймы аны, - деген эди драматург.

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

«Сен таш» деген оюнда Маммеланы Ибрагим бля Кючюкюланы Магомед

САРАККУЛЛАНЫ АСИТ.

